

सन्दर्भ सूची

- काफ्ले,जगन्नाथ, (२०६९),दिगो आर्थिक विकासका लागि कृषिमा रुपान्तरण, कारोवार दैनिक चालिसे, पुष्पराज (२०४८),नेपालको पुरानो इतिहास र सभ्यता, काठमाण्डौ: सम्झना प्रेस, बडाल,केशव (२०५५) क उच्चस्तरीय भुमीसुधार,कृषि क्रान्ति र अर्थतन्त्रको विकास, काठमाण्डौ: भृकुटी एकेडेमीक पब्लिकेशन,
- वाग्ले, प्रमेश्वर (२०६७) लमजुङ जिल्लाको सिंदुरे गा.वि.स.का दुरा जातिको सामाजिक,सांस्कृतिक तथा आर्थिक स्थितिको समाजशास्त्रीय अध्ययन । स्नातकोत्तर तह अनुसन्धान तथा शोधपत्र पृथ्वीनारायण क्याम्पस, पोखरा ।
- वी.वी.सी,साभा सवाल कार्यक्रम(२०६७) २७९औं भाग,कान्तिपुर टेलिभिजन, काठमाण्डौ ।
- दाहाल,ओम प्रकाश, (२०६१), प्रागऐतिहासिक संस्कृति, काठमाण्डौ : क्षितिज प्रकाशन
- देवकोटा, पदमलाल, ओभा, नेत्रकुमार (२०६९), *नेपाली समाज र संस्कृतिका* उपागमनहरु काठमाण्डौ: यू हिरा बुक्स इन्टरप्राइजेज
- धिताल,गोविन्द , (२०६०),नयाँ नेपाल निर्माणको लागि वास्तविक वाटो ,समाज विकास तथा अनुसन्धान केन्द्र, (सिकोडर),
- नेपालको अन्तरिम संविधान २०६४,पहिलो, दोस्रो र तेस्रो संशोधन सहित, युएन्डीपी नेपाल ।
- नागरिक वडापत्र (२०६०) लमजुङ
- भट्टराई,ज्ञानेश्वर (२०५८) सामान्य ज्ञान र सामाजिक अध्ययन, आशिष पुस्तक भण्डार,काठमाण्डौ ।
- मिश्र,चैतन्य (२०६३)पुँजीवाद र नेपाल,काठमाण्डौ: मुल्यांकन प्रकाशन गृह ।
- राष्ट्रिय सहकारी नीति,(२०६९) ,दिगो आर्थिक विकास गर्न सहकारी , उपाध्यय,कर्ण प्रसाद(२०७०,२६ मंसिर,मंगलवार)कृषि क्षेत्रका चुनौती, सौर्य दैनिक ।
- महतो,शीतल,(२०६९)१७ पौस,बुधवार, दिगो विकासका लागि न्यायपूर्ण भू स्वामित्व, प्रतिक दैनिक ।
- पन्थी,कमल,२०१२,सेप्टेम्बर ५,नेपालमा कृषि क्षेत्रका समस्या र समाधान,कृषि र प्रविधि दुरा,किशोर,२०५२,माघ ६,शनिवार,दुरा जातिको विवाह परम्परा,कान्तिपुर कोशेली प्रकाशन

दुरा, भुवन, २०५३, श्रावण २२, मंगलवार, पर्मा लगाउने प्रथा दुरा जातिको एक लोकप्रिय संस्कृति, हिमालय टाइम्स।

दुरा सेवा समाज प्रतिवेदन (२०५४) दुरा सेवा समाज केन्द्रीय कार्यलय काठमाण्डौ ।

लामिछाने, ताराप्रसाद, २०१३, नोभेम्बर २०, बुधवार, चुनौतिमा जेलिएको अर्थतन्त्र, कारोवार दैनिक सिंदुरे गा.वि.स.को वस्तुगत विवरण (२०६७) गा.वि.स.को कार्यालय, सिंदुरे, लमजुङ ।

दुरा, याम बहादुर, २०१०, नोभेम्बर १३, शनिवार, तुर्लुङकोटको लाँकुरी बोट, दुराका कुरा ब्लगस्पोट डट कम ।

पौडेल, रामचन्द्र, (२०६९) कृषि क्रान्ति र समाजवाद, काठमाण्डौ: बुद्ध एकेडेमिक पब्लिसर्स एण्ड डिस्ट्रिब्युटर्स

शाक्य, कर्ण, २००७, कर्तव्यबोध अभियान, पैरवी प्रकाशन ।

अंग्रेजी सूची :

- B.B Basnyat (September 1991). Empower Development Agriculture Project. Kathmandu.
- Bennet, Lynn (1983), Dangerous Wives and Sacred Sisters, Social and Symbolic roles of High Cast Woman in Nepal. Culumbia University Press, London.
- Bista, Dor Bahadur (1972), People of Nepal, Ratna Pustak Bhandar, Kathmandu.
- Cain and MacNicoll (1988). Livelihood, Diversification and Agrarian change.
- Ellis, Frank (1998). Household Strategies and Rural livelihood Diversification, Journal of development Studies, Vol 35. No 1.
- Ellis, Frank (1999). Rural Livelihood Diversity in Developing Countries: Evidence and Policy Implication, London UK: Overseas Development institute. Retrieved. July 10, 2013 from <http://www.odi.org.uk/resource/download/2112.pdf>
- FAO and World Bank (2001). "Farmining System and Poverty improving farmers livelihoods in a changing world", available at Retrieved. From <ftp://ftp.fao.org/docrep/fao/004/ac349e000.pdf>
- Homberg, David H. (1989) Order in Paradox, Myth, Ritual and Exchange among Nepal's Tamang. Cornell University Press, USA.
- Horton and Hunt (1968), Cultural Materialism, the Struggle for a Science of Culture, New York Harpor Row.
- Nawirotzki, R.J. Hunter, L. and M.W. Thomas. (2012). Rural Livelihood and Access to Natural Capital : Difference between Migrants and Nonmigrants in Madagascar. Demographic research.
- Nepali, Gopal Singh (1965), The Newars, United Asia Publication Bombay, India.
- Ortner, Sherry (1978), Sherpa through their Rituals. Vikash publishing house, new Delhi.

अन्तरवार्ता फारम: १

दुरा समुदायको परम्परा र कृषि प्रणाली बीचको सम्बन्ध

विषयक अनुसन्धान प्रयोजनका लागि अन्तरवार्ता फारम

कृषक तथा अन्य सरोकारवालासँगको वैयक्तिक अन्तरकृया सूची -२०७०

श्रद्धेय अगुवा कृषक व्यक्तित्व

नमस्कार ,

पृथ्वीनारायण क्याम्पस पोखराबाट मानवशास्त्र विषयमा स्नातकोत्तर तहका लागि शोधपत्र तयार गर्ने हेतुले म दुरा समुदायको परम्परा र कृषि प्रणाली बीचको सम्बन्ध बारे अनुसन्धानका क्रममा आइपुगेकी छु । मेरा जिज्ञासाहरू केवल प्राज्ञिक अनुसन्धानका लागि मात्र हुन् । तपाईंले उपलब्ध गराउनु भएका तथ्यको सुरक्षित गोपनियताको प्रतिबद्धता जनाउँदछु । मेरो अनुसन्धान प्रयोजनलाई प्रभावकारी बनाउन पर्याप्त सत्य तथ्य उपलब्ध गराई सहयोग पुऱ्याइ दिनुहुन हार्दिक अनुरोध गर्दछु ।

सुमित्रा देवी दुरा

मानवशास्त्र शोधार्थी (७६. / २०६६)

समाजशास्त्र मानवशास्त्र विभाग

पृथ्वीनारायण क्याम्पस, पोखरा

१) नाम.....

२) क)महिला ख)पुरुष

३) पारिवारिक संरचना

क) एकात्मक ख)संयुक्त ग)बृहत

४) कुल परिवार संख्या कति छ ?

५) सहायक पेशा पनि छ ?

६) कृषि पेसा नै किन रोज्नु भयो ?

क) परम्परागत पेशा हुनाले ख)कृषिमा रुचि र बढी आम्दानी हुनाले ग) अन्य

७) ३० वर्ष पहिले गर्ने कृषि र अहिले गरिने कृषिमा के फरक छ ?

क)छ ख)छैन

८) फरक भए के के फरक छ ?

क) लगाउने तरिका ख)विउविजन ग) औजारहरू घ) अन्य

९) पहिले र अहिलेको समग्र तुलना गर्दा उत्पादन बढेका छ वा घटेको छ?

क)बढेको छ ख)घटेको छ

१०) तपाईंको खेतीवारीको उत्पादनले गुजारा चल्छ वा चल्दैन ?

क)चल्छ ख)चल्दैन

११) तपाइको गाउँमा पिउने पानीको प्रवन्ध छ वा छैन ?

क) छ ख) छैन

१२) तपाईंले वर्षमा कति मुरी अन्न उत्पादन गर्नुहुन्छ ?

क्र.सं	बालीको किसिम	अहिले	३० वर्ष पहिले
१.	धान		
२.	मकै		
३.	कोदो		
४	दलहन(मास,भटमास)		
५	तेलहन(तोरी,तिल,अन्य)		

१३) ३०वर्ष पहिले कति वस्तु पाल्नुभएको थियो र अहिले कति छन् ?

क्र.सं	पशुको किसिम	तीस वर्ष पहिलेको संख्या	हालको संख्या
१.	भैंसी/रांगो		
२.	गाई		
३.	गोरु		
४.	वाखा/ खसी /पाठा		
५.	हाँस /कुखुरा /परेवा		
६.	सुँगुर/वंगुर		
७.	अन्य		
	कुल		

१४) कृषि पेशा प्रमुख हुनको कारण के होला ?

उत्तर:.....

१५) परम्परागत कृषि र अहिलेको कृषिमा के फरक छ ?

उत्तर:.....

१६) कृषिले कुन कुन क्षेत्रमा बढी प्रभाव पारेको छ ?

उत्तर:.....

१७) ३० वर्ष अगाडीको कृषि र अहिलेको कृषिमा के फरक छ ?

उत्तर:.....

१८) प्राय कुन कुन कामहरुमा ज्यालादारी खेतलाको प्रयोग गरिन्छ ?

उत्तर:.....

१९) कृषि प्राविधिकको सहयोगमा बाली उत्पादन हुन्छ की हुदैन ?

- उत्तर:.....
- २०) कम्पोष्ट मल र प्रांगारिक मल बनाउने सीप समुदायका कृषकहरुमा छ वा छैन ?
- उत्तर:.....
- २१) युवा पुस्ताले कृषिप्रति रुचि देखाएका छन् वा छैनन् ?
- उत्तर:.....
- २२) यहाँका कृषकहरुले आवश्यक पर्दा ऋण कहाँबाट लिने गरेका छन् ?
- उत्तर:.....
- २३) तपाईंको खेतीवारीको उत्पादनले वर्षभरी खान पुग्छ वा पुग्दैन ?
- उत्तर:.....
- २४) वर्षमा कति मुरी अन्न उत्पादन हुन्छ ?
- उत्तर:.....
- २५) मलमुत्रलाई व्यवस्थित गर्ने र जैविक मल बनाउने सीप कति छ ?
- उत्तर:.....
- २६) कृषि ऋण मिनाह भएको छ वा छैन ?
- उत्तर:.....
- २७) परिवारका सबै सदस्यहरु खेत खन्ने, जोत्ने, गोड्ने बेलामा सहभागी हुन्छन् वा हुदैनन् ?
- उत्तर:.....
- २८) यस क्षेत्रको कृषिमा मात्रात्मक र गुणात्मक विकास गर्न कुन कुन पक्षमा सुधार गर्नुपर्ला ?
- उत्तर:.....
- २९) कृषि बालीमा रासायनिक मलको प्रयोग गर्ने गरिएको छ वा छैन ?
- उत्तर:.....
- ३०) यस क्षेत्रका कृषकहरुका मुख्य तीन समस्याहरु के के हुन् ?
- उत्तर:क).....
- ख).....
- ग).....
- ३१) कृषिको लागि सिंचाइको व्यवस्था कस्तो छ ?
- उत्तर:.....

सकारात्मक सहयोग प्रति हार्दिक धन्यवाद ।

दुरा समुदायको परम्परा र कृषि प्रणाली बीचको सम्बन्ध

विषयक अनुसन्धान प्रयोजनका लागि अन्तरवार्ता फारम

मुख्य जानकारका ब्यक्तिसँगको अन्तरकृया सूची -२०७०

श्रद्धेय अगुवा कृषक व्यक्तित्व

नमस्कार ,

पृथ्वीनारायाण क्याम्पस पोखराबाट मानवशास्त्र विषयमा स्नातकोत्तर तहका लागि शोधपत्र तयार गर्ने हेतुले म दुरा समुदायको परम्परा र कृषि प्रणाली बीचको सम्बन्ध बारे अनुसन्धानका क्रममा आइपुगेकी छु । मेरा जिज्ञासाहरू केवल प्राज्ञिक अनुसन्धानका लागि मात्र हुन् । तपाईंले उपलब्ध गराउनु भएका तथ्यको सुरक्षित गोपनियताको प्रतिबद्धता जनाउँदछु । मेरो अनुसन्धान प्रयोजनलाई प्रभावकारी बनाउन पर्याप्त सत्य तथ्य उपलब्ध गराई सहयोग पुऱ्याइ दिनुहुन हार्दिक अनुरोध गर्दछु ।

सुमित्रा देवी दुरा

मानवशास्त्र शोधार्थी (७६./२०६६)

समाजशास्त्र मानवशास्त्र विभाग

पृथ्वीनारायाण क्याम्पस, पोखरा

- १) नाम.....
- २) तीस वर्ष अघिको कृषि र अहिलेको कृषिमा के फरक छ ?
उत्तर:.....
- ३) यस क्षेत्रको कृषि प्रणालीको संरचनात्मक स्वरूप कस्तो छ ?
उत्तर:.....
- ४) खेतीपातीमा प्रयोग गरीने प्रविधि, विउ विजनको भण्डारण गर्ने तरिका कस्तो छ ?
उत्तर:.....
- ५) निर्वाहमुखी खेती प्रणालीको सुधारका लागि सरकारी र गैरसरकारी निकायहरूबाट कस्तो किसिमको पहलहरू भएको छ ?
उत्तर:.....
- ६) स्थानिय परिवेश हावापानी, माटो ,भौगोलिक बनावटलाई मध्यनजर गर्दै कसरी उत्पादन बढाउन सकिएला
उत्तर:.....
- ७) युवा पुस्ताको कृषि प्रति चासो छ वा छैन ?
उत्तर:.....

- ७) पहिले र अहिलेको पशुपालनको अवस्थामा केही सुधार भएको छ की ?
उत्तर:.....
- ८) के यहाँ कृषि सम्बन्धि सबै काम महिला र पुरुष दुवैले गर्ने गर्छन् ?
उत्तर:.....
- ९) कुन कुन कामहरूमा ज्यालादारी खेतलाहरूको प्रयोग बढी हुन्छ ? र किन
उत्तर:.....
- १०) महिला र पुरुष बिचको ज्यालादरमा फरक छ वा छैन ?
उत्तर:.....
- ११) कृषि सहकारीको विकास भएको छ वा छैन ?
उत्तर:.....
- १२) यस क्षेत्रको कृषिमा सुधार गर्न के कस्ता कदमहरू चाल्नुपर्ला ?
उत्तर:.....
- १३) कृषिलाई आधुनिकीकरण गर्ने सवालमा समुदायका मानिसहरूको सोच कस्तो रहेको छ ?
उत्तर:.....
- १४) यहाँका किसानहरूलाई आधुनिक खेती प्रणालीको सम्बन्धमा जानकारीछवा छैन ?
उत्तर:.....
- १५) सरकारी तथा गैरसरकारी निकायहरूबाट कृषिको सुधारको लागि भनेर कुनै प्रयासहरू भएको छ वा छैन ?
उत्तर:.....
- १६) स्थायि स्तरका कृषिका चुनौतीहरू के के हुन् ?
उत्तर:.....
- १७) तपाइको नाम उल्लेख गर्नुहोस् ।
उत्तर:.....
- १८) अन्त्यमा यो अनुसन्धान र अनुसन्धानकर्तालाई केही सुभाब दिन चाहनुहुन्छ की ?
उत्तर:.....

सकारात्मक सहयोग प्रति हार्दिक धन्यवाद ।

शोध कार्य सँग सम्बन्धित कार्यहरु

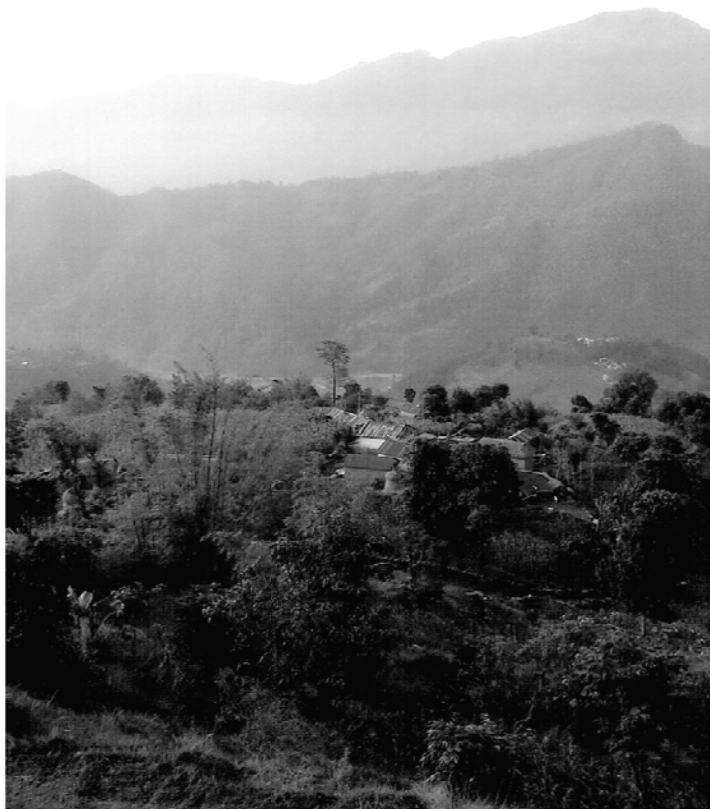
अनुसन्धानकर्ता अध्ययन क्षेत्रका दुरा समुदायका महिला पुरुषसँग सोधका प्रश्नहरु साध्दै

अनुसन्धान क्षेत्रमा प्ररम्परागत खेती प्राणलीलाई न्युनिकरण गर्दै आधुनिक खेती प्राणली अपनाउदै गरेको एक दृष्य

अध्ययन क्षेत्रका वाडा नं.६ अन्तर्गत पर्ने केहि बस्तिहरु

अध्ययन क्षेत्रका वाडा नं.७ र ८ का केहि बस्तिहरुको एक झलक